

Memòries d'un aprenent de Gaudí

Pere Viñas va ser l'ajudant més jove de Gaudí en l'oficina tècnica de la cripta de la Colònia Güell. Aquest és un extracte d'un diari seu en el qual, posteriorment, recordaria la seva feina al costat del mestre. La família de Pere Viñas el va cedir a Manuel Medarde per al seu estudi.

Teníem una secció d'escultors amb pedra (nosaltres els anomenàvem picapedrers). Feien meravelles geomètriques amb la pedra. La meva feina sols era la de deixar-los-hi plantejat el perímetre, que ho feia amb pintura blanca perfilant una ratlla prima i negra al mig de la blanca. Això ho fèiem en les bases, troncs i capitells de les columnes portades expressament de Girona.

Com que jo hi intervenia, tenia ocasió de manipulejar-hi entre ells picant amb punxó la pedra. El primer dia no van fer-ne cas, pensarien que era un caprici; però en veure que hi agafava afició, van ajudar-me a aprendre'n; a l'extrem que, al desbastar, ja ho feia amb tota desimboltura com ells. Quan ja estava desbastat, llavors venia el procés de les buixardes per a deixar-ho a punt d'usar les escarpres molt fines i polir les cares que es deixaven com el vidre.

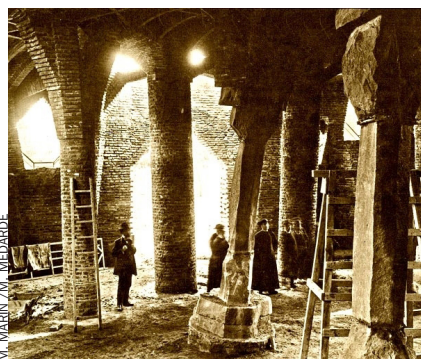
Es van fer quatre bases úniques d'aquell model, que primer va tenir de fer-les amb guix el Sr. Beltran.

Ja em tens a mi, aprenent de pastar el guix d'escaiola amb una palangana per a fer un cilindre, quines bases eren aproximadament de 80 cm de diàmetre. La ara de sobre del cilindre quedava reduïda a 60 cm i llavors presentàvem una plantilla de la circumferència formant unes quinze o vint estries que arribaven a tres quartes parts d'alçada de la base. Amb aquesta mida hi presentàvem una altra plantilla a tot el voltant. Com que aquesta plantilla era de més diàmetre que la d'arrancament de la columna, es convertia el cilindre

en un "con truncat". Les estries eren geomètricament resoltes a mesura que s'anava desbastant el gros de la pedra, per mitjà de reglades contínues d'una plantilla a l'altra. L'originalitat d'aquestes estries era que la que comença dalt en 8 centímetres, acabava a la de baix 16 cm, però al mateix temps desviada, o sigui, en diagonal. Les estries no sortien de mitja canya, com generalment s'acostuma a fer, sinó planes en reglades horitzontals. El conjunt de les estries és d'una deformitat però simètrica, molt singular i bonica.

No n'estic ben segur, però em sembla recordar que D. Antoni va dir que, d'estries amb diagonal i planes en base de columnes i diàmetres diferents, no n'havia fet mai.

Aquells quatre jocs complerts de columnes estan destinats a la planta de l'església i naixeran per sobre de les de la Cripta, que ja està construïda i coberta, on avui ja s'hi celebren totes les festes religioses, provisionalment.

Imatge d'arxiu d'una visita a l'interior de la cripta de la Colònia Güell.

En l'actualitat i no sabem fins quan, aquests quatre jocs romanen estesos a terra enmig del bosc en el mateix lloc on es van treballar.

Em fa il·lusió avui, després de cinquanta-cinc anys quan encara veig aquells pedrots per col·locar, als quals jo hi tinc cops de maceta amb punxó i buixarda!

Els altres quatre jocs de columna, capitell i base ja col·locats, que arrenquen des de la planta baixa de la Cripta, el capitell i base no eren treballats igual que els citats anteriorment sinó rústics, tal com van sortir de la pedrera han sigut col·locats, menys l'assentament dels junts que foren rejuntats amb caldo de plom fos.

És molt curiós i de transcendència la ideologia d'aquest sistema de construir que D. Antoni va imposar. L'arquitecte Sr. Gaudí no es va moure del davant del "picapedrer" en el moment de trencar les esquerdes amb el mall, de cada una de les sis cares que té les bases i capitell. Va voler D. Antoni que amb un sol cop de mall dels dels pesats, fos arrencada una esquerdada de cada cara, per això es veuen uns buidats desiguals tot i que essent perfecte el tallat en el perímetre hexagonal encarat a la columna.

Aquest cas verídic i històric, de molta originalitat, mereix contar una anècdota, afalagadora per a mi, sobretot avui més documentat, comprenc amb més coneixements el significat d'aquell procedir.

Per mitjà del Sr. Beltran vaig enterrar-me un dia conversant amb ell de la bona impressió que D. Antoni tenia de mi, respecte al meu comportament. Amb paraules textuales, el Sr. Beltran va dir-me:

"Mira, Pere, jo de tu aprofitaria aquesta oportunitat; ahir D. Antoni em va preguntar per tu, doncs et va veure que picaves la pedra amb la maceta i punxó i, com que això no és la teva feina, em va reprendre. Jo li vaig contestar que al revés, que érets un xicot molt treballador i intel·ligent, que

aprenies les coses amb facilitat i afició; seria una llàstima que no es pogués dedicar a un sol ofici. D. Antoni reaccionà dient-me: Bé, ho celebro, doncs ho haurem de tenir en compte.

”Per això ara et dic, el dia que tinguis ocasió, aprofita-la per a demanar-lo et recomani a les seves amistats.”

Vaig agrair al Sr. Beltran les seves bones intencions, amb el propòsit d’aprofitar-me’n.

Aquell dia que D. Antoni estava present a la trencada d’esquerdes, ho estàvem presenciant tots els de la Secció Tècnica i, com que el resultat va ser satisfactori, D. Antoni estava content com no l’havia vist mai. Van passar uns quants dies i ja hi havia muntada una columna complerta. Francament no agradava ningú. El propi D. Eusebi Güell seguit de mossèn Gaspar i fins el propi arquitecte Sr. Berenguer, s’atrevien a demostrar-li el seu desacord referent a aquella barroera trencada de les bases i els capitells.

D. Antoni va aguantar el xàfec de tots, amb aquell somriure que jo qualifico de “mofeta”; però no es defensava per a res, semblava com si es digués, ¡no us importa, si no us agrada deixeu-ho! Però un dia a dintre l’oficina, D. Antoni a l’hora de berenar va dir-me:

—I tu, Pere, que no berenes?

—Sí senyor, quan vostès ho hagin fet. (Jo tenia que parar la taula i treure del cistell el berenar que consistia en pernil, llangonissa, formatge, pa i vi, que jo mateix anava a cercar a casa de mossèn Gaspar.)

D. Antoni, passat d’alguna vegada que agafava una mica de formatge, generalment sempre berenava d’unes quantes figues seques i ametlles o avellanes torrades, que ell mateix portava a les butxaques.

—I, què, sembla que t’agrada treballar amb el Sr. Beltran?

—Sí senyor, molt.

—Ja veig que esteu ben avinguts. ¿I a tu, t’agrada tot el que veus ací?

Aquesta pregunta em va sufocar; no me l’esperava i, un bon xic torbat, vaig contestar:

—Sí, D. Antoni, m’entusiasma, tot m’agrada molt; jo no havia vist enlloc lo que veig ací.

Vaig donar-me compte que li va complaure la meua cortesia i per això

M. MARÍN / M. MEDARDE

Imatge d’arxiu de les obres de la cripta de la Colònia Güell, Patrimoni Mundial de la Unesco des de 2005. Pere Viñas hi treballà com a aprenent de fuster i picapedrer.

a continuació, em vaig atrevir a fer-li una pregunta:

—D. Antoni, l’altre dia, quan vostè estava presenciant el tallat d’aquelles bases, vaig notar-li una complaença en el resultat, una satisfacció que jo no vaig poder comprendre ni endevinar i em té molt intrigat.

Jo m’anava a estendre a demostrar-li que aquelles esquerdes desiguals no quedaven prou bé, però recordo que D. Antoni em va mirar frunzint les celles, com demostrant-me la impertinència de la pregunta. Jo estava atzarat, esperant l’efecte de la meua imprevisió, per això no vaig continuar parlant.

No succeí lo que m’esperava, doncs D. Antoni reaccionà a favor meu i, dirigint-se al Sr. Berenguer:

—Què et sembla, Francesc! Un altre que, tot i no dir-ho clar, sembla que tampoc li agrada. Però hi ha un atenuant a favor d’en Pere; a ell l’intriga

saber el perquè a mi sí que m’agrada. Aquesta pregunta, amics, em veig obligat a contestar-la.

I dirigint-se a mi, digué:

—Tu, Pere, ets jove i segur que encara no has llegit la Bíblia i menys l’Antic Testament. Doncs bé, quan el llegeixis veuràs que Déu ordenà a Moïses que, quan aixequés temple de pedra per a Ell, no la profanés obrant-la, sino colgant-la tal com surt de la pedrera, per així evitar al màxim de sorolls estridents, no agradables al Senyor, durant la construcció del Temple.

”Jo he procurat amb aquestes cinc columnes —continua dient D. Antoni— seguir el precepte que Ell manà, encara que només ho he fet simbòlicament, quan que tot ho hauria d’ésser en conjunt.

Efectivament avui, llegint la Bíblia, descobreixo en l’Èxode, art 20 del Decàleg fascicle 25: “Si m’aixeques

altar de pedres, no ho faràs de pedres afaçonades, perquè a l'aixecar el teu cisell sobre la pedra, la profanes”.

També ara comprenc el perquè D. Antoni tenia prohibit terminantment el cridar, discutir o barallar-se dins de l'obra.

La importància que avui hi dono a aquesta anècdota no li deuria haver sapigut donar antany, ja que no recordo els comentaris que probablement sorgiren d'aquesta escena històrica que, sens dubte, jo vaig provocar.

Avui m'agradaria poguer comprovar quin efecte els hi deuria haver fet a D. Eusebi i mossèn Gaspar, que s'enterarien! Perquè estic segur que el Sr. Berenguer els hi ho contaria, encara que només fos per un aclariment i apaivagar el regust d'aquelles bases. Però jo també em pregunto ara:

Per què D. Antoni no els hi va donar a ells aquella explicació quan es queixaven de que no els hi agradava? No seria que D. Antoni (i és veritat que ho era) era molt susceptible?

El Sr. Beltran em va contar una vegada que D. Eusebi Güell i mossèn Gaspar, conversant amb D. Antoni, se li exclamaven que a la gent no els hi agradaven alguns detalls de l'obra. A lo que responia ell, dirigint-se a Don Eusebi:

—A vostè sí li agrada?

—A mi sí, m'agrada!

I era veritat; D. Eusebi estava completament identificat amb els gustos de Don Antoni.

—Doncs dels demés no se'n preocupi, no hi entenen!

Tots sabem que tots els detalls observats a l'obra de la Sagrada Família tenen un significat clar i fet públic, pel propi Sr. Gaudí, però m'atreviria a pronosticar que n'hi hauria algun que sols ell ho sabia i no va volguer o poguer manifestar-ho.

Em fa suposar aquest meu criteri, el fet claríssim que D. Antoni no tenia la intenció de revelar el significat bíblic de les pedres, si jo també hagués dit ben clar que no m'agradaven.

Jo crec avui que, gràcies al temor d'ofendre'l (que ben a punt hi vaig estar), D. Antoni ens va aclarir aquell significat que ningú s'imaginava, tot i estar enterats els que llavors havien llegit la Bíblia.

“S’han dit moltes coses de Gaudí que són falses”

Marià Marín i Manuel Medarde van deixar durant un any les seves feines per dedicar-se, “vint-i-quatre hores, set dies a la setmana”, a posar en ordre una investigació que es remunta al 1989, quan en Manuel va localitzar gairebé 6.000 documents d'Antoni Gaudí relacionats amb la construcció de la Colònia Güell i la seva cripta. Són un equip compenetrat, historiador de l'art i arqueòleg, totalment enganxats a Gaudí. I no n'hi ha per a menys, han destapat un Gaudí inèdit, desmuntant, amb papers, una pila de tòpics sobre el gran arquitecte.

Un quart de segle estudiant la seva obra, analitzant gairebé 6.000 documents personals que detallen amb una precisió del tot increïble el procés de construcció de la cripta de la Colònia Güell i el seu cost, i una munió de testimonis que van conèixer-ho. Ho deveu saber absolutament tot, d'Antoni Gaudí.

—MANUEL: Jo pensava que sabia alguna cosa de Gaudí, i després d'investigar-lo durant tots aquests anys m'he adonat que en sé molt poc. Us ho dic de tot cor, perquè és un descobrir constant.

—MARIÀ: Ni de bon tros. Encara esperem saber-ne molt més, perquè sense cap mena de dubte apareixeran més documents i d'alguns dels que ja tenim n'hem estudiat només una part.

—Vàreu deixar la vostra feina durant un any per dedicar-vos a Gaudí i a crear una exposició permanent al Museu Diocesà de Barcelona. Allà

s'hi poden trobar autèntiques joies. Algunes, per cert, que heu arreplegat de les escombraries... I d'on han sortit els documents?

—MANUEL: És veritat, vam recollir de les escombraries algunes peces que es van trobar a la cripta i que algú va llençar quan se'n va començar la restauració, que ara està aturada perquè està sotmesa a un procés judicial. Una part dels documents els vam trobar a la mateixa cripta, on els veïns de la Colònia els van amagar durant la Guerra Civil perquè no fossin cremats —cal dir que a la Colònia l'església, el capellà i les monges no varen ser perseguits, sinó reciclats per a tasques socials—, d'altres me'ls han cedit descendents de treballadors de Gaudí. Vaig passar diversos anys anant cada cap de setmana a la Colònia a parlar amb antics treballadors i gent que coneixia Gaudí, i al final, ells també s'entreguen a la investigació i et recompensen amb més informació.

JORDI PLAY

Manuel i Marià, arqueòleg i historiador, són un tàndem irrepetible. Apassionats i generosos, ofereixen el resultat de la seva investigació a EL TEMPS.

—Feu de periodistes, d'historiadors, d'arqueòlegs...

—MARIÀ: Fem una mica de tot perquè, després d'haver digitalitzat i classificat tota la documentació, ens vam adonar que, juntament amb diverses peces, eines i objectes també recuperats, i amb altra documentació més o menys inèdita o coneguda, se'ns obrien diferents línies d'investigació.

—Alguns investigadors que han teoritzat sobre Gaudí hi han ficat cullerada sense tenir documents que ho confirmessin. En el vostre cas, cada afirmació que feu l'acompanyeu d'un document o d'un objecte. S'han dit barbaritats?

—MANUEL: Moltes. La fiabilitat del testimoni de persones que van treballar amb ell o que n'eren amics és molt alta, però s'ha de contrastar. Això a banda, hi ha qüestions que s'han donat per fetes i que no són certes, perquè mai no s'han qüestionat i simplement s'havien deduït. S'han dit moltes coses

de Gaudí que els testimonis i la documentació demostren que són falses: ni estan documentades ni ho estaran mai.

—Per exemple?

—MARIÀ: Una de molt repetida, que Gaudí improvisava. Doncs no, ho tenia tot calculat al mil·límetre perquè treballava amb metodologia científica. És així com va revolucionar no només l'arquitectura, sinó la gestió empresarial, les relacions laborals i fins i tot la concepció d'una colònia tèxtil amb el seu amic el comte Güell. També s'ha dit que les formes creades per Gaudí són extravagants i que estava tocat del bolet. És del tot fals, és un gran observador de la natura i tot en la seva obra té un significat i una funcionalitat. El mateix Gaudí, quan l'acusaven d'improvisar, deia que ell era un geòmetra de l'arquitectura. Res no és capriciós en ell. Per exemple, els finestrals de la cripta: estan pensats per a aprofitar des del primer raig de sol fins a l'últim qualsevol dia de qualsevol estació de

l'any. Si apareix un problema nou, inventarà si cal la tecnologia necessària per a resoldre'l i, a mesura que descobreixi, avanci, innovi, modificarà l'obra: això no és improvisar, sinó tot el contrari i aquesta és una de les grans revolucions de Gaudí que no s'explica, la que li va permetre trencar els límits de l'arquitectura.

—MANUEL: O la figura del Gaudí persona. Era molt humà, amb unes ideologies llibertàries, en certa mesura anarquistes, coneix perfectament el Manifest Comunista i el seu gran amor, la Pepeta, és una llibertària en tota regla.

—Aquest llibertari anava a missa tots els dies, com també s'ha assegurat?

—MANUEL: En Marià i jo som molt cartesians. I ens preguntem: està documentat? Es pot demostrar? Doncs nosaltres podem demostrar que no anava a missa cada dia, perquè tenim una sèrie documental des de 1903 fins al 4 d'oc-

tubre de 1914 escrita per Gaudí setmana a setmana. Tenim la referència de les hores en què començava a treballar a la cripta i quan acabava, els bitllets del tren, els tiquets del dinar... Simplement, no tenia temps d'anar a missa diària, si més no en aquesta època.

—**Dieu que Gaudí aconsellava els treballadors que llegissin la Bíblia. Com a mínim era religiós?**

—**MARIÀ:** I tant, que n'era, no s'en-tén ni ell ni la seva obra sense aquest esperit, però la seva religiositat és la del cap somiant però els peus a terra, de revolució social absoluta. És un home capaç de citar Moisès mentre està construint un altar i a la vegada fer-ho amb la mentalitat de renovació religiosa europea més moderna. Per exemple, sabem que, quan treballaven al recinte que havia de ser l'església, no permetia que ningú cridés ni renegués, de la mateixa manera que els deia "llegiu la Bíblia però no deixeu de llegir el Manifest Comunista".

—**Precisament, gràcies als testimonis orals i a la documentació que heu aplegat, assegureu que la Colònia Güell també era una excepció entre les colònies tèxtils de principis del segle XX, revolucionària des del punt de vista social i cultural. Què la feia diferent?**

—**MARIÀ:** Era una colònia obrera on es troben els nous aires de renovació social de l'Església amb un cert caire llibertari, on la cultura, l'escola i l'esport són elements clau de la dignitat de les persones. Güell va crear la colònia fora de Barcelona per evitar els conflictes socials com el terrorisme groc, el terrorisme anarquista o el pistolerisme. Va posar en pràctica un model social igualitari basat en l'educació, fa cent anys totalment inèdit, i a més, l'escola va ser pionera en la immersió lingüística. Aquí s'acaba l'analfabetisme i gent pagesa i treballadora acaba dominant tres llengües. A més, l'esport forma part de la vida quotidiana dels treballadors, com també el teatre i la biblioteca, escola bressol, dispensari, economat que gestionen els treballadors mateixos, caixa d'estalvis, etc. És un model específic que no té rèplica enlloc més del país.

—**Els documents també destapen un Gaudí empresari que revoluciona**

Vista general de l'interior de la cripta, amb els paraboloides hiperbòlics. A l'esquerra, Manuel

la gestió de l'empresa i els processos. En què va ser avançat al seu temps?

—**MANUEL:** Inventa el *just in time* —producció sobre necessitats reals i sense estoc excessiu al magatzem— mig segle abans que l'apliquin els japonesos. Gaudí optimitza els recursos, utilitza materials de la zona, reutilitza, recicla, estalvia, etc. El seu estudi de la cripta esdevé un laboratori d'assaigs aplicables a la Sagrada Família, dissenyant sistemes estructurals i constructius mai abans vistos. És un innovador, té un pla d'innovació i recerca totalment avançat als seus temps. De fet, s'inventa una mena d'*Autocad avant la lettre* amb un enginyer, un nano de 14 anys que vol saber el perquè de tot, i un manobre, que coneix tota la tradició constructiva i els materials més eficaços. Aquest és el seu equip. Més que deixebles, Gaudí necessita col·laboradors. S'erigeix com a creador-gerent responsable d'una empresa col·lectiva.

—**Un arquitecte treballant amb un enginyer? Això també és una revolució!**

—**MARIÀ:** Absolutament. Ho tenim documentat i creiem que va ser el primer. Gaudí redefineix el rol de l'arquitecte, més que un *divo* sembla un director d'orquestra que sap treure el millor de cada músic i de cada ins-

trument. Estem davant del *coworking* en estat pur, no pretén fer escola sinó treballar en equip, els membres del qual diran, opinaran, preguntaran. I a la vegada fa un treball interdisciplinari: quan li cal, treballa amb químics, òptics, físics, astrònoms, teòlegs, filòsofs i músics.

—**MANUEL:** Fixeu-vos quin és l'equip tan inaudit que revoluciona l'arquitectura amb Gaudí arquitecte: un enginyer, un paleta i un nano que n'està aprenent. Qui hauria contractat un manobre i un nen per a revolucionar l'arquitectura?

—**També heu pogut demostrar que Gaudí va ser pioner en la millora de la seguretat laboral a la fàbrica tèxtil d'Eusebi Güell. Què va aportar?**

—**MARIÀ:** Per exemple, va dissenyar una tamboret perquè les dones que treballaven als telers tinguessin una bona postura, perquè patien de mal d'esquena d'estar tantes hores dempeus. A la cripta, els treballadors havien de portar màscara perquè feien pols en picar la pedra, i tots havien de fer la pausa per esmorzar i berenar. Per a Gaudí i Güell la seguretat era transcendent, a banda de les bones condicions laborals que tenien els treballadors, la prova és que a les obres de Gaudí no tenim constància que mai hi hagués hagut cap accident laboral. Cap ni un!

explica un detall constructiu de Gaudí.

—Presenteu Gaudí com un cap molt atípic, que té una relació estreta amb els seus treballadors. Lluny de la supèrbia que inicialment demostrava quan treballava a la Sagrada Família.

—MANUEL: Per a Gaudí els treballadors són els seus col·legues. Ells li tenen un respecte i consideració, però tenen la confiança de dir-li el que pensen, de preguntar quan no entenen o de disculpar-se, i ell té els seus moments de mal geni però després reconeix que s'ha excedit i demana disculpes. Allò que de debò el treia de polleguera era trobar-se amb gent que li fes crítica sense coneixement ni arguments.

—MARIÀ: Gaudí conviu amb els treballadors i els respecta. Tu ets el fuster, jo vull que em facis això però tu ets el que domines la matèria: treballem en equip. Ell és el director d'orquestra, però necessita que li diguin per què sí o per què no, o de quina manera. Tots els testimonis recullen aquest diàleg. Però és cert que en Gaudí no és així de sempre, al principi de treballar a la Sagrada Família tenia una actitud molt més distant, però amb el temps fa una evolució vital i humana fins al punt d'acabar arremangat menjant botifarra amb els treballadors.

—Així doncs, canvia la història de Gaudí després de l'anàlisi d'aquests 5.842 documents?

—MARIÀ I MANUEL: Sí, totalment!

—MARIÀ: Queda clar que era un científic de l'art. La tècnica és imprescindible, sense tècnica i art racional no hi ha arquitectura. I evidentment, que era un mal arquitecte és mentida, perquè tots els edificis estan fets amb una enginyeria, unes solucions i uns mètodes del segle XXI, que ell inventa tot just començar el segle XX i que podem resumir en les formes reglades, en els paraboloides hiperbòlics.

—MANUEL: De fet, Gaudí ja treballava com avui ho fan els arquitectes: en 3D i amb computadores, però abans que s'inventessin! Utilitza fotografies amb uns visors per veure-hi en tres dimensions i saber així l'impacte que tindrà sobre el paisatge l'edifici que encara ha de construir. I la maqueta estereostàtica (la famosa maqueta invertida), que és un sistema de càlcul d'estructures, ja el fan absolutament revolucionari. Tot això està explicat en els documents que hem trobat, i per tant, el Gaudí arquitecte que hem descobert és, senzillament, un geni que va avançar tècniques que es popularitzarien un segle més tard.

—És evident que el Gaudí arquitecte no s'ha interpretat correctament...

—MARIÀ: A la facultat em van ensenyar modernisme en un sol dia, i em van dir que Gaudí era un pessim arquitecte però un gran decorador... I no ha estat fins a finals del segle XX que els grans arquitectes no s'han adonat que Gaudí condensa tots els coneixements que pot i inventa una nova manera de construir i amb formes noves. Tenia l'actitud i el gest d'un geni: repetia que el fet que ningú no hagués provat abans alguna cosa no era motiu per a no intentar-ho.

—MANUEL: Gaudí ha estat valorat internacionalment abans que a casa nostra, on encara no ho és prou, perquè no s'ha entès la seva obra i perquè s'han donat per fetes moltes coses que s'han demostrat falses.

—Què vol dir Salvador Dalí quan diu que Gaudí practica una arquitectura orgànica i comestible?

—MARIÀ: Dalí és dels primers a adonar-se que Gaudí era genial. Comprèn que les solucions *estranyes* provenien de l'estricta funcionalitat de la natura, en la qual s'integra perfectament l'obra. La cripta de la Colònia Güell és una església enmig del bosc, amb columnes que són arbres i si mireu per les parets hi trobareu petxines i musclos! Fixem-nos també en el trencadís: és un invent increïble: recicles el rebuig de ceràmica, vidre o elements naturals, ultraresistent, es neteja fàcilment i s'adapta a qualsevol superfície. Som a l'època del triomf de l'impressionisme i del puntillisme en pintura, i Gaudí en trasllada la tècnica òptica a l'arquitectura amb el trencadís, amb dissenys propis fins al mínim detall. Tot plegat no podia deixar de cridar l'atenció del surrealista crític-paranoic que era Dalí.

—Com és el veritable Gaudí, doncs?

—MANUEL: És un revolucionari de l'arquitectura. La cripta de la Colònia Güell és la mostra del coneixement tècnic i precís fins a l'infinit de Gaudí. Un home que construeix amb el 80% de material reciclat i és capaç d'aprofitar les deixalles, és molt més que un arquitecte, és un científic de l'art racional i alhora simbòlic. En aquest sentit, diu que el simbolisme és el llenguatge dels analfabets, i l'aplica a les seves obres perquè sap que no saben llegir ni escriure però la simbologia de la seva terra i el seu entorn l'entenen perfectament.

—MARIÀ: Podríem trobar mil imatges de Gaudí, perquè realment és polièdric. Però n'hi ha una que per a mi ha estat reveladora: és una simple maça que conservem al Museu Diocesà de Barcelona. L'home que revoluciona l'arquitectura; que construeix la Sagrada Família, l'edifici més alt i impossible de l'època, que ho fa amb paraboloides hiperbòlics mai fets servir abans que el tenen encaboriat en càlculs inimaginables; el geni, s'entreté amb una maça. Se li trenca el mànec i no la vol pas llençar, així que per a aprofitar-la agafa la pota d'una cadira espatllada i l'encasta com a mànec. No és un geni?

Gemma Aguilera
Àlex Milian